

SPRÁVA Z PODUJATIA: WORKSHOP „AKO PRIPRAVOVAŤ A REALIZOVAŤ STRATEGICKÉ PLÁNY UDRŽATEĽNEJ MOBILITY“

Projekt LIFE IP - Zlepšenie kvality ovzdušia (LIFE18 IPE/SK/000010) podporila
Európska únia v rámci programu LIFE

Názov podujatia: Ako pripravovať a realizovať strategické plány udržateľnej mobility

Dátum a miesto konania: 18.9.2020, Úrad Banskobystrického samosprávneho kraja,
Nám. SNP 23, Banská Bystrica

Cieľ podujatia:

Cieľom workshopu bolo priblížiť zástupcom samospráv a odbornej verejnosti problematiku udržateľnej mobility, vrátane plánovania a realizácie dopravy s ohľadom na obyvateľov, mestá a regióny. Zároveň bol účastníkom podujatia vytvorený priestor na zdieľanie skúseností so zavádzaním trvalých opatrení a aktivít v prospech udržateľnej mobility a tým aj ku zlepšovaniu kvality ovzdušia.

Témy prezentácií:

- Proces prípravy plánu udržateľnej mobility Banskobystrického kraja a vízia kraja v oblasti cyklorozvoja
- Možnosti a podmienky čerpania dotácií na rozvoj cyklodopravy
- Príklady dobrej praxe (podujatia a trvalé opatrenia udržateľnej mobility)
- Participácia verejnosti pri zvyšovaní kvality ovzdušia a rozvoji udržateľnej mobility

Počet účastníkov: 24

Príloha č.1: Prezenčná listina

Program:

Príloha č.2: Pozvánka s programom

Príloha č.3: Prezentácia 1 - Proces prípravy PUM na ÚBBSK

Príloha č.4: Prezentácia 2 - Možnosti a podmienky čerpania dotácií na rozvoj cyklodopravy

Príloha č.5: Prezentácia 3 - Príklady dobrej praxe (podujatia a trvalé opatrenia udržateľnej mobility)

Príloha č.6: Prezentácia 4 - Participácia verejnosti pri zvyšovaní kvality ovzdušia a rozvoji UM

Záver:

Vo väzbe na odznené prezentácie, panelovú diskusiu a následné diskusie v pracovných skupinách vyplynuli nasledovné závery a odporúčania:

Osvetové a propagačné kampane na podporu nemotorovej dopravy podporuje štát už v súčasnosti. Ministerstvo dopravy a výstavby SR finančne podporuje kampane „Do práce na bicykli“ (v roku 2020 sa prvýkrát osobne do kampane aktívne zapojilo aj vedenie ministerstva), „Do školy na bicykli“, „Na bicykli do obchodu“. Rovnako MDV SR každoročne organizuje „Detský deň“ počas „Európskeho týždňa mobility“, zamerané na prezentovanie verejnej osobnej a nemotorovej dopravy pre školopovinné deti s cieľom propagácie udržateľných a ekologických módov dopravy pri dochádzaní do školy.

Samosprávy by však uvítali, keby osvetové aktivity neboli iba nárazové a nie len zo strany MDV, ale aj iných subjektov a ministerstiev, ktorých sa téma udržateľnej mobility rovnako týka (školsťvo, zdravotníctvo, životné prostredie). Mohlo by ísť napríklad o informačné kampane na národnej úrovni alebo celoštátne spoty na zmenu správania verejnosti.

Pri spracúvaní projektov v oblasti mobility by malo byť záujmom samospráv zapojenie odborníkov (urbanistov) a širokej verejnosti do prípravy opatrení na udržateľnú mobilitu. Participácia je veľmi dôležitá, no rovnako je dôležité stanoviť, kedy prizvať do procesu plánovania širokú verejnosť, s čo najväčším počtom zapojených aktérov, aby odrážal potreby širokej verejnosti v celom spektre sociálnej a vekovej štruktúry.

Finančný mechanizmus na spracovanie plánov udržateľnej mobility bol dostupný len pre krajské mestá a vyššie územné celky, no aj samosprávy iných miest cítia potrebu plánovať opatrenia udržateľnej mobility a spracovať strategické dokumenty v tejto oblasti.

Samosprávy by uvítali vytvorenie stabilného finančného mechanizmu na zo strany štátu na vytvorenie celkovej koncepcie dopravy na území mesta a viac príležitostí čerpania dotácií na projekčne pripravené projekty. budovania potrebnej infraštruktúry (napr. formou dotácií).

V súčasnosti zákon č. 151/2019 Z. z. už umožňuje poskytovanie dotácií na podporu rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky. Ministerstvo dopravy a výstavby SR v zmysle Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2020-2024 bude aj v budúcnosti presadzovať v spolupráci s Ministerstvom financií SR vytvorenie mechanizmu, ktorý by umožňoval dlhodobé, pravidelné, stabilné financovanie cyklistickej dopravy a cykloturistiky formou vyhlasovania výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie na budovanie bezpečných cyklistických komunikácií vrátane doplnkovej infraštruktúry (napr. odstavné miesta pre bicykle/cyklostojany), nakoľko v súčasnosti MDV SR nemá v rozpočte pravidelne pridelené finančné zdroje, ktoré by na daný účel mohli byť využité.

Na zabezpečenie financovania vypracovania strategických materiálov v oblasti udržateľnej mobility z európskych zdrojov je potrebné zo strany Rady partnerstva pre RIUS uvedené aktivity zahrnúť do zásobníka projektov na území príslušného samosprávneho kraja.

MDV odporúča komunikovať samosprávam aj s Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (MIRRI), ktoré by malo byť riadiacim orgánom pre čerpanie európskych štrukturálnych a investičných fondov v ďalšom programovom období (2021-2027). Podľa dostupných informácií, manažment niektorých aktivít v rámci nemotorovej dopravy (financované aktuálne z IROP) by mal byť v rámci princípu subsidiarity presunutý na VUC.

Financovanie budovania infraštruktúry a výkupov pozemkov z prostriedkov samosprávy musí schváliť zastupiteľstvo. Volení zástupcovia (poslanci) na úrovni samospráv často presadzujú iné záujmy (napr. zvyšovanie počtu parkovacích miest), preto je vhodné prizývať ich do pracovných skupín pri tvorbe stratégií a projektov udržateľnej mobility, organizovať pracovné stretnutia s poslancami a stakeholdermi v rámci mesta a vysvetľovať im význam projektov udržateľnej mobility.

Administratívne náročný proces budovania infraštruktúry a najmä výkupy pozemkov spôsobujú, že výstavba oddelených komunikácií pre chodcov a cyklistov trvá veľmi dlho. Samosprávy by privítali zrýchlenie procesu pozemkových úprav alebo zjednodušenie administratívy pri projektovej príprave a schvaľovacích procesoch týchto stavieb.

Jedným z opatrení, ktoré by samosprávy v mestách potrebovali vytvoriť sú centrálné parkoviská s nadväznosťou na Integrovaný dopravný systém.

Ako opatrenie na zlepšovanie kvality ovzdušia a zmierňovanie dopadov na klímu navrhujú zaviesť zo strany štátu opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia v oblasti zdieľania automobilov, ktoré by bolo alternatívou k vlastníctvu auta (niekoľkých automobilov v domácnosti).

Udržateľná mobilita by nemala byť vnímaná len ako podpora mestskej cyklistiky. Treba pamätať aj na ostatných účastníkov – chodcov aj motoristov a používateľov verejnej dopravy, a rovnako vytvárať v mestách podmienky aj na pohyb peších príp. osôb s fyzickým znevýhodnením.

Na Slovensku existuje mnoho miest, ktoré možno nazvať „mestá dochádzkových vzdialeností (sídlišká vo vzdialenosti do 30 min. pešou chôdzou). So zapojením urbanistov by samosprávy mali tvoriť „radiály“ pre peších – sieť neprerušovaných chodníkov - bezpečné koridory.

Je potrebné si uvedomiť, že Plán udržateľnej mobility je živý dokument – resp. proces, ktorý by nemal byť cieľom, ale nástrojom na naštartovanie ďalších projektov. Na jednej strane je tu veľký dopyt samospráv po tom, aby mali spracované strategické dokumenty na rozvoj udržateľnej mobility, na druhej strane sú skúsenosti, že aj bez nich je možné robiť množstvo malých projektov a opatrení, ktoré motivujú obyvateľov k používaniu iných foriem dopravy, ako je individuálna automobilová doprava.

Iné nástroje na podporu udržateľnej mobility, ktoré sú v kompetenciách samosprávy:

- progresívne spoplatňovanie parkovania na sídliskách ako nástroj na reguláciu množstva áut (domácnosti s viacerými autami)
- zavádzanie reštriktívnych nástrojov na automobilistov
- podpora parkovacích domov – osвета obyvateľov aby ich využívali a vytvoril sa v mestách priestor pre chodcov aj cyklistov
- staré garáže, kt. sú v mestách ešte zo 70 – 80 rokov sa často používajú na iný účel. Na úrovni samosprávy môžu fungovať mechanizmy na spoplatňovanie parkovania tak, aby sa obnovil ich pôvodný účel (ideálnym riešením by bolo využitie tohto priestoru na výstavbu ešte efektívnejšieho systému parkovania – napr parkovacích domov)
- zriadenie bezpečných uzamykateľných stojanov pre bicykle a odkladacích priestorov pre kolobežky v areáloch školských zariadení

Účastníkom bol vytvorený priestor pre zdieľanie skúseností s riešením projektov na podporu udržateľnej mobility ako napríklad:

- mesto Zvolen, kde svojpomocne navrhli základnú sieť 4 cyklotrás zo sídlisk smerom do centra a odvtedy sa snažia postupne v rámci možností ich realizovať. Podarilo zrealizovať cyklochodník v centre mesta a dve cykloradiály, ktoré spájajú centrum s 2 sídliskami.
- vybudovanie Rodinnej cyklocestičky zo Zvolena na Sliač, ktorej realizáciu financoval BBSK.
- projektová dokumentácia na cyklocestičku Zvolen – Banská Štiavnica, kde je dobre vyriešené premostenie, s ktorým samospráve pomohla firma Dopravoprojekt. Plánované prepojenie mesta s Pustým hradom cyklochodníkom.
- revitalizácia predstaničného priestoru, na ktoré samospráva získala financie z programu IROP. Budujú tam multifunkčný priestor, kde bude mať svoje miesto každý druh dopravy.
- zavedenie systému zdieľaných bicyklov s podporou RRA BBSK v meste Lučenec.
- vytváranie priestoru pre cyklistov pri projektoch rekonštrukcií chodníkov z rozpočtu samosprávy v meste Brezno.

Počas panelovej diskusie a následnej práce v skupinách boli definované nasledovné problémy a prekážky pri realizácii projektov:

- vandalizmus zdieľaných bicyklov a náročná príprava opatrení na jeho elimináciu.
- nedostatok kvalitných projektantov pre tento typ projektov. Pri realizácii sa opakuje množstvo chýb, pramieniacich z nedostatku skúseností či už projektantov alebo stavebných firiem.
- mnoho projektových výziev je podmienených tým, že žiadateľ musí mať spracované strategické dokumenty. To mnohé samosprávy odrádza od toho, aby sa uchádzali o čerpanie finančných prostriedkov.

Fotodokumentácia:

Práca v pracovných skupinách:

